

PROTOCOL SOCIALE VEILIGHEID

EEN SOCIAAL VEILIG KLIMAAT: OFFLINE EN ONLINE

Versie juni 2023

School :	Sint Ursula, locatie Heythuysen
Brinnummer:	17GT02
Postadres:	Postbus 3016 6093 ZG Heythuysen
Bestuur:	SOML Stichting Onderwijs Midden Limburg
Telefoon:	0475-492088
Internet:	www.ursula.nl
E-mail:	heythuysen@ursula.nl

School :	Sint Ursula, locatie Horn
Brinnummer:	17GT00
Postadres:	Postbus 4728 6085 ZG Horn
Bestuur:	SOML Stichting Onderwijs Midden Limburg
Telefoon:	0475-582121
Internet:	www.ursula.nl
E-mail:	administratiehorn@ursula.nl

Geschreven door:
Coördinator Sociale Veiligheid C. Palmén (locatie Heythuysen)
Coördinator Sociale Veiligheid M. Bouwens (locatie Horn)

VOORWOORD

Alle leerlingen en medewerkers moeten zich veilig voelen in en om onze school. Bij het realiseren van een veilig schoolklimaat is het van belang dat schoolleiding, leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen alert zijn op grensoverschrijdend en ongewenst gedrag¹. Aan de hand van dit protocol 'Sociale veiligheid' kunnen alle betrokken partijen op eenzelfde wijze handelen waardoor de veiligheid van iedereen gewaarborgd wordt. In dit protocol kunt u lezen hoe wij ernaar streven om pestproblematiek voor te zijn. Als er dan toch sprake is van pesten, kunt u lezen hoe Sint Ursula dit aanpakt.

Dit protocol sociale veiligheid bevat theoretische achtergrondinformatie over pesten. Er wordt omschreven welke uitgangspunten Sint Ursula hanteert in het kader van pestproblematiek en wat er verstaan wordt onder pesten of plagen. Op individueel niveau, groepsniveau en schoolniveau wordt uiteengezet welke preventieve en curatieve activiteiten en programma's worden ondernomen om pesten te voorkomen, te signaleren en aan te pakken. Verder wordt een apart hoofdstuk gewijd aan online pestproblematiek. Er wordt ook omschreven welke sancties en maatregelen getroffen worden indien toch sprake is van pesten. Aan het einde van het protocol sociale veiligheid is een stappenplan weergegeven hoe gehandeld wordt wanneer een pestincident wordt gemeld en welke personen welke rol hierin (kunnen) vervullen.

Dit protocol sociale veiligheid is bedoeld voor alle betrokken partijen bij pesten: medewerkers van Sint Ursula, leerlingen en ouders/verzorgers van leerlingen en brengt betrokken partijen op de hoogte van hoe Sint Ursula een zo veilig mogelijk schoolklimaat creëert.

¹ *Grensoverschrijdend en ongewenst gedrag*, voorbeelden zijn: pesten, agressie, geweld, discriminatie, racisme, (homo)seksuele intimidatie, radicalisering en extremisme.
Bron: School en Veiligheid (juni 2023).

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	Blz. 02
1 Uitgangspunten	Blz. 05
2 Pesten en plagen	Blz. 06
2.1. Verschil pesten en plagen?	Blz. 06
2.2. Verschijningsvormen pesten	Blz. 06
2.3. Pestrollen	Blz. 07
2.4. Pesten signaleren	Blz. 07
3 Preventieve interventies	Blz. 08
4 Curatieve interventies	Blz. 10
5 Online pesten	Blz. 12
6 Sancties en maatregelen	Blz. 14
7 Stappenplan melding pesten	Blz. 15
8 Bruikbare adressen & websites	Blz. 16
Bijlage 1: Signalen slachtoffers en pesters	Blz. 18
Bijlage 2: No-Blame methode	Blz. 20
Bijlage 3: Pesten: Waar kan ik terecht?	Blz. 21

1 UITGANGSPUNTEN

Sint Ursula streeft naar een veilige schoolomgeving voor iedereen. Leerlingen zijn in staat om met plezier te leren en zich te ontwikkelen als zij zich veilig voelen en zichzelf kunnen zijn. Grensoverschrijdend en ongewenst gedrag schaadt de veilige schoolomgeving en wordt niet geaccepteerd. Elk (pest)signaal wordt serieus genomen en kritisch bekeken zodat de kans op nieuw grensoverschrijdend en ongewenst gedrag wordt verkleind. Dit protocol omschrijft een handelwijze bij grensoverschrijdend en ongewenst gedrag. Door deze handelwijze worden leerlingen en medewerkers aan het denken gezet over hun eigen houding en handelen in de schoolomgeving.

Uitgangspunten:

Sint Ursula:

- neemt grensoverschrijdend en ongewenst gedrag serieus. Alle betrokken partijen (medewerkers, leerlingen en ouders) zijn alert op pestsignalen. Er wordt een beroep gedaan op de verantwoordelijkheid van alle betrokkenen.
- is wettelijk verplicht beleid te voeren dat gericht is op het voorkomen en aanpakken van pesten.
- is actief in het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt gezien.
- ontplooit preventieve en curatieve interventies om pesten te voorkomen, te signaleren en aan te pakken.
- treedt acuut op wanneer pestproblemen zich voordoen en beschikt over een directe aanpak tegen pesten (uitvoeren protocol sociale veiligheid).
- zorgt ervoor dat medewerkers deskundig zijn in het signaleren en bestrijden van pesten en neemt een duidelijke stelling tegen pesten in.
- monitort de sociale veiligheid en het sociale welbevinden aan de hand van vragenlijsten.
- heeft een vertrouwenspersoon voor de leerlingen en een coördinator sociale veiligheid aangesteld.

Op Sint Ursula heeft 1 persoon zowel de rol van de vertrouwenspersoon leerlingen als de rol coördinator sociale veiligheid. Indien echter een leerling een gesprek aanvraagt, worden beide rollen los van elkaar gezien.

Op de *vertrouwenspersoon leerlingen (VP)* kan een beroep gedaan worden als leerlingen een laagdrempelig anoniem en vertrouwelijk gesprek willen voeren in geval van grensoverschrijdend en ongewenst gedrag. De VP fungeert als aanspreekpunt voor klachten die te maken hebben met grensoverschrijdend gedrag, machtsmisbruik of communicatie op school. De VP wijst, indien nodig, klagers op de klachtenroute.

De *coördinator sociale veiligheid (CSV)* heeft een spilfunctie in het voeren van een actief veiligheidsbeleid. Zij coördineert het antipestbeleid, fungeert als klankbord en aanspreekpunt pesten voor medewerkers, ouders en leerlingen én onderhoudt contact met externen. Ouders en leerlingen kunnen een melding pesten doen bij de coördinator sociale veiligheid.

De vertrouwenspersoon leerlingen en de coördinator sociale veiligheid zijn:

Locatie Heythuysen
Mevrouw C. Palmen
✉ c.palmen@ursula.nl
Vertrouwenspersoon leerlingen
Coördinator Sociale Veiligheid

Locatie Horn
Mevrouw M. Bouwens
✉ m.bouwens@ursula.nl
Vertrouwenspersoon leerlingen
Coördinator Sociale Veiligheid

2 PESTEN EN PLAGEN

2.1. VERSCHIL PESTEN EN PLAGEN?

Er is veel onderzoek naar pesten gedaan en dat heeft geresulteerd in kennis van definiëring over pesten. Onderzoekers hebben een eigen definitie gegeven aan het begrip pesten. Alle definities hebben echter gemeenschappelijke kenmerken:

- Pesten vindt herhaaldelijk en intentioneel plaats;
- Het doel is om te kwetsen;
- Pesten is gericht op de zwakkere(n) in de groep.

In dit protocol Sociale Veiligheid is de omschrijving van de richtlijn pesten (Nederlands Centrum Jeugdgezondheid, 2014) de leidraad:

"Kinderen worden gepest als ze door leeftijdsgenoten bewust en stelselmatig worden beschadigd door negatieve acties (opzettelijk aanbrengen van letsel of ongemak) waarbij de macht ongelijk verdeeld is en het slachtoffer zich niet kan verdedigen."

Pesten is een uitingsvorm van agressie en geweld; externaliserend probleemgedrag, en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend. Tussen pesten en plagen kan een grens worden getrokken. Plagen is 'leuk', maar bij pesten wordt deze grens overschreden. Plagen kan omschreven worden als een lolletje, een grapje of een spel. Er is geen sprake van opzet, het vindt incidenteel plaats en het doel is niet om de ander te kwetsen. Op een speelse manier wordt omgegaan met conflictsituaties. Het grootste verschil zit in het machtsverschil. Bij pesten heeft de pester de macht en is de gepeste de zwakkere. Plagen kan kinderen weerbaarder maken doordat zij zich bewust worden van hun eigen en andermans grenzen. In het schema is het onderscheid tussen plagen en pesten weergegeven:

Plagen	Pesten
▪ Onschuldig, voor de lol	▪ Gemeen
▪ Korte duur, tijdelijk	▪ Systematisch, langdurig
▪ Gelijke machtsverhouding	▪ Ongelijke strijd
▪ Meestal één tegen één	▪ Veel tegen één
▪ Meestal te verdragen, kan kwetsend of agressief zijn	▪ Ernstige gevolgen, geen positieve bedoelingen. Doel = kwetsen
▪ Groeps sfeer blijft ongewijzigd/goed	▪ Groeps sfeer verandert/verslechtert
▪ Stopt	▪ Stopt niet
▪ Acceptabel	▪ Niet acceptabel
▪ Tegenpartijen wisselen	▪ Pesters en slachtoffers zijn meestal dezelfde personen

2.2. VERSCHIJNINGSVORMEN PESTEN

Pesten heeft verschillende verschijningsvormen. De scheidlijn tussen de verschillende vormen is soms niet duidelijk te trekken. Zo kan indirect pesten ook in directe vorm plaatsvinden of kan digitaal pesten gecombineerd met verbaal en racistisch pesten plaatsvinden.

Direct pesten:

- Fysiek (lichamelijk): duwen, schoppen, slaan of knijpen.
- Verbaal (met woorden): schelden, narroepen, beledigen, belachelijk maken of uitlachen.

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Materieel (met spullen): spullen kapot maken, opeisen, afpakken of verstoppem. ▪ Mentaal pesten/bedreigen: iemand tot iets dwingen, chanteren, intimideren. ▪ Racistisch: schelden of opmerkingen over ras en/of huidskleur. ▪ Seksueel: schelden of seksueel getinte opmerkingen en/of gebaren.
<i>Indirect pesten:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Relatoneel/sociaal: buitensluiten, negeren, roddelen, geruchten verspreiden.
<i>Cyberpesten:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Digitaal en mobiel: iemand blokken, stalken, dreigmails sturen, 'bezemen', 'trolling', 'happy slapping', 'laster', 'bangalijsten', 'grooming', 'sexting', 'identiteits-hack'.

2.3. PESTROLLEN

Indien er sprake is van pesten, kunnen verschillende betrokkenen worden onderscheiden. Bij pesten komen een aantal standaard pestrollen voor:

Pestrollen	
Gepeste/pestslichtoffer	De leerling(en) met de zwakkere positie in de groep, mikpunt voor pesterijen.
Pester	Dominante leerling(en) met de sterkere positie in de groep. Neemt het initiatief om de ander te pesten = initiatief nemende dader.
Meelopers	<i>Assistent-pester</i> : hij of zij pest actief mee en voert in naam van de pester uit. Ondersteunen en helpen de pester.
Aanmoedigers	Zij worden ook wel de <i>supporters</i> en/of <i>aanmoedigers</i> genoemd. Deze groep bestaat uit de <i>versterkers</i> . Ze zijn bang voor de pester of willen erbij horen.
Buitenstaanders/wegkijkers	De <i>omstanders/toeschouwers</i> in de groep. Zij zien het pesten, maar grijpen niet in. Ze zijn te bang om zelf slachtoffer te worden. Zij vormen de grootste groep.
Helpers	De <i>verdedigers</i> van het pestslichtoffer. Deze leerlingen komen op voor de pestslichtoffers en proberen het pesten te stoppen.

2.4. PESTEN SIGNALEREN

Pesten is een complex groepsprobleem. Pesten vindt geraffineerd plaats en vaak is niet bekend dat gepest wordt omdat de pestproblematieken niet worden gemeld. Het is van belang dat de mogelijke signalen die pesters en slachtoffers/gepesten kunnen vertonen bekend zijn. De signalen staan in verbinding met gedragsveranderingen en verschillen per leerling. Lastig is dat een leerling niet altijd signalen vertoont of dat de signalen andere oorzaken hebben. Het is dus van belang dat de leerkracht de oorzaak van de gedragsverandering onderzoekt.

In bijlage 1 is een lijst van signalen toegevoegd. De meest genoemde signalen worden in de bijlage omschreven. Bij het gepeste kind wordt een onderscheid gemaakt in primaire en secundaire signalen. Primaire signalen vallen in tegenstelling tot secundaire signalen op. Gerichte en nauwkeurige observatie door betrokken partijen geven inzicht in de secundaire signalen.

3 PREVENTIEVE INTERVENTIES

Het hebben van een coördinator sociale veiligheid en het hebben van een protocol sociale veiligheid maakt geen einde aan de pestproblematiek. Pesten is onacceptabel en vraagt om een gezamenlijke en eenduidige aanpak. Pas dan kan de pestproblematiek bestreden worden. Op Sint Ursula wordt bij pestproblematiek een schoolbrede aanpak gehanteerd. De aanpak bestaat uit preventieve en curatieve interventies. De interventies vinden plaats op schoolniveau, groepsniveau en individueel niveau.

Schoolbrede preventieve interventies:

- De schoolleiding is belast met de algemene verantwoordelijkheid en zorgt ervoor dat medewerkers voldoende informatie hebben over pesten en aanpakken van pesten.
- De schoolleiding zorgt voor bekendheid van de vertrouwenspersoon leerlingen en de coördinator sociale veiligheid bijvoorbeeld vermelding in de schoolgids/op de website.
- Er zijn schoolregels met daarin leefregels en omgangsregels opgesteld.
- Medewerkers houden actief toezicht op het schoolplein, tijdens de pauzes, tijdens leswisseling en tijdens uitval.
- Medewerkers worden getraind/geschoold in het signaleren en bestrijden van pesten.
- Het protocol sociale veiligheid wordt jaarlijks onder de aandacht van de medewerkers gebracht.
- In de ouderpanels wordt het onderwerp pesten aan de orde gesteld.
- De ouderraad organiseert infoavonden voor ouders en/of verzorgers aangaande sociale veiligheid.

Klassikale preventieve interventies:

De mentor:

- bespreekt in de klas de algemene leef,- en omgangsregels van de school.
- stelt samen met de leerlingen de gedragsregels van de klas op en bespreekt het stappenplan 'Pesten: waar kan ik terecht?'
- geeft lessen in sociale vaardigheden gericht op bijvoorbeeld sociale omgang en relaties met elkaar, pesten en plagen, groepsdynamiek en groepsdruk, erbij horen, voor jezelf opkomen etc.
- geeft lessen over sociale veiligheid en burgerschapsvorming waarbij ook aandacht wordt besteed aan landelijke themadagen en -weken.

Maand	Thema
<i>September</i>	Week tegen pesten
<i>Oktober</i>	Nationale coming out day
<i>November</i>	Week van respect
<i>November</i>	Week van mediawijsheid
<i>December</i>	Paarse vrijdag
<i>Februari</i>	Week van de liefde
<i>Maart</i>	Dag tegen racisme en discriminatie
<i>April</i>	Landelijke dag tegen pesten
<i>Mei</i>	Week van burgerschap

- maakt de klas erop attent wie de vertrouwenspersoon leerlingen is.
- organiseert activiteiten om de saamhorigheid in de klas te verhogen.

De vakdocent:

- is alert op grensoverschrijdend en ongewenst gedrag.
- meldt pestsignalen bij de eerstelijns functionaris (mentor).
- bespreekt de gedragsregels die gelden in zijn/haar les.
- werkt aan een positieve sfeer in de groep.
- neemt de verantwoordelijkheid om leerlingen aan te spreken op omgangsregels en leefregels.

Individuele preventieve interventies:

- Leerlingen worden betrokken bij het oplossen van pesten en worden verantwoordelijk gemaakt voor een veilig klassenklimaat.
- Leerlingen krijgen de mogelijkheid om pestgedrag bij de mentor te melden of om advies te vragen aan de vertrouwenspersoon leerlingen.
- Leerlingen die grensoverschrijdend en ongewenst gedrag vertonen worden gecorrigeerd en gestuurd aan de hand van gespreksvoering door een deskundige binnen school.
- Leerlingen krijgen de mogelijkheid om een sociale weerbaarheids- en/of vaardigheidstraining te volgen.

4 CURATIEVE INTERVENTIES

Indien sprake is van pesten, wordt de pestproblematiek aangepakt volgens de No-Blame methode. Er wordt voor deze planmatige aanpak gekozen omdat de methode oplossingsgericht is en vanuit een niet straffend model werkt. De No-Blame methode werkt volgens een aantal stappen (Bijlage 2). De betrokken leerlingen krijgen geen straf, maar worden uitgedaagd om met positieve groepsinvloed de pestproblemen zelf op te lossen. De leerlingen ervaren dat macht in een groep op een positieve manier ingezet kan worden waardoor zij leren om op een andere manier met conflictsituaties om te gaan. Met de betrokken partijen worden zonder schuldvrage en herstelgericht gesprekken gevoerd. De gesprekken worden gevoerd met als doel de pestproblematiek beter in beeld te brengen, te verminderen en te voorkomen.

De ondersteuning en zorg die betrokken leerlingen nodig hebben, worden beschreven aan de hand van het cascademodel. In dit model worden de niveaus van zorg oplopend van 1 naar 5 omschreven. De problematiek neemt daarbij toe van 1 naar 5. De curatieve interventies die onze school onderneemt indien sprake is van pesten, worden aan de hand van dit cascademodel omschreven. Op elk niveau wordt steeds bekeken welke zorgondersteuning het beste past bij de leerling en de situatie.

Niveau 1: Basisondersteuning Mentor – Docentniveau
Dit is de dagelijkse praktijk waarin de signalering van pesten en ander grensoverschrijdend en ongewenst gedrag plaatsvindt. De mentor en de vakdocent spelen in dit niveau de hoofdrol. Zij spelen een belangrijke rol bij het realiseren van een sociaal veilig klimaat en hebben de grootste rol bij het signaleren, voorkomen en bestrijden van pesten. De mentor vormt het eerstelijns aangespreekpunt bij pesten. Het is de taak van de mentor om te analyseren wat aan de hand is. De leerling wordt, indien nodig, tevens de mogelijkheid geboden om met de vertrouwenspersoon leerlingen in gesprek te gaan. Naast de mentor en vakdocenten signaleren ook teamleiders, leerlingen en ouders pestgedrag. Het is noodzakelijk om dit terug te koppelen aan de mentor zodat actie kan worden ondernomen.

Bij pestproblematiek:

- De mentor gaat met de gepeste en de pester in gesprek. Eerst individueel, dan gezamenlijk met als doel gedragsverandering waardoor het pesten stopt.
- De mentor maakt een notitie van de pestproblematiek in het LVS van Magister.
- De mentor achterhaalt concrete informatie: Wie pest? Wanneer wordt gepest? In welke vorm wordt gepest?
- De mentor neemt contact op met ouders en/of verzorgers van betrokken leerlingen en betreft ouders bij het stoppen van het pesten/geeft terugkoppeling over de pestproblemen.
- De mentor voert binnen korte tijd bijvoorbeeld een/twee weken een 2^e/3^e gesprek met de gepeste en de pester om te achterhalen of de leerlingen zich aan de gedragsafspraken hebben gehouden en het pesten gestopt is.
- Indien het pesten aanhoudt, wordt gehandeld volgens de stappen van de No-Blame methode (bijlage 1).
- Indien de interventies van de mentor niet tot het gewenste resultaat leiden, wordt de pestproblematiek bij de teamleider (niveau 2) gemeld.
- Ouders en/of verzorgers worden op de hoogte gebracht van de situatie.

Niveau 2: Basisondersteuning Teamniveau
Het pesten en vertonen van ongewenst gedrag blijft aanhouden. Extra ondersteuning binnen teamniveau is vereist en onderlinge afstemming is nodig. Te denken valt aan: gespreksvoering met betrokken leerlingen, collegiale consultatie met de coördinator sociale veiligheid, vertrouwenspersoon leerlingen, zorgcoördinator, teamleider of leerlingcoördinator.

Bij aanhoudende pestproblematiek:

- De teamleider of leerlingcoördinator gaat met de gepeste en de pester in gesprek. Eerst individueel, dan gezamenlijk met als doel het pesten te stoppen.
- De mentor houdt dossieropbouw in het LVS van Magister bij.
- De teamleider of leerlingcoördinator bespreekt met ouders en/of verzorgers de mogelijkheden tot hulpverlening.
- De teamleider of leerlingcoördinator stemt af met de mentor en koppelt terug over de gespreksinhoud en vervolgstappen die genomen worden.

Niveau 3: Basisondersteuning Zorgteam
Als het pesten niet ophoudt en het grensoverschrijdend en ongewenst gedrag toeneemt, worden de betreffende leerlingen na toestemming van ouders/verzorgers ingebracht in het zorgteam. De leerlingen en het pestincident worden uitgebreid besproken waarna afspraken, adviezen en acties worden geformuleerd. De mentor koppelt terug aan ouders en/of verzorgers. De mentor houdt dossieropbouw in het LVS van Magister bij.

Niveau 4: Extra ondersteuning ZorgAdviesTeam
De pestproblemen en het grensoverschrijdende en ongewenste gedrag zijn zo complex dat de interne ondersteuningsmogelijkheden te kort schieten. De leerling wordt besproken in het ZorgAdviesTeam waarin externe partners geraadpleegd worden waarna afspraken, adviezen en acties worden geformuleerd. Wanneer de pester in het pestgedrag blijft vervallen, kan de leerling verplicht worden om buiten school een individueel begeleidingstraject te volgen. De teamleider koppelt terug aan ouders en/of verzorgers. De mentor houdt dossieropbouw in het LVS van Magister bij.

Niveau 5: Extra ondersteuning SamenwerkingsVerband – Verwijzing
Er komt geen verandering in de pestproblemen en het ongewenste gedrag. De leerling heeft speciale ondersteuning en zorg nodig in een aangepaste setting buiten onze school. Er vindt in onderling overleg met ouders externe plaatsing plaats. De teamleider (in samenwerking met zorgcoördinatoren) koppelt terug aan ouders en/of verzorgers.

NB:

- Ouders worden desgewenst door de mentor, teamleider en/of leerlingcoördinator op de hoogte gehouden van de stand van zaken.
- Vakdocenten hebben een signalerende rol. Van vakdocenten wordt verwacht dat zij bij het vermoeden hebben dat er sprake is van pesten of pestsignalen waarnemen dit direct te melden bij de mentor zodat begeleiding en hulp kan worden opgestart.

5 ONLINE PESTEN

Online pesten is een vorm van pesten waarbij digitale kanalen zoals social media bijvoorbeeld Snapchat, Instagram, TikTok, What's App worden gebruikt. Online pesten kan op veel verschillende manieren gebeuren, zoals:

- Misbruiken van privégegevens.
- Uitsluiting in social groepen.
- Het verspreiden van beeldmateriaal.
- Dreigberichten en haatposts.

Online pesten heeft een groter effect dan traditioneel pesten. Vaak gebeurt online pesten anoniem, de emotionele reactie van de gepeste wordt niet gezien en de reikwijdte van pesten via social media is veel groter. Daarnaast heeft (bijna) elke jongere een smartphone en maakt dagelijks gebruik van social media. Het online pesten gebeurt daardoor sneller en gemakkelijker. De meest voorkomende manier van online pesten is 'laster' waarbij bijvoorbeeld kwetsende teksten, foto's of roddels via internet worden verspreid. In de tabel staan enkele veel voorkomende vormen van online pesten.

Vormen online pesten*	Omschrijving
Bangalijsten	Een top tien verspreiden van de vermeend gemakkelijk te krijgen meisjes.
Body shaming	Het publiekelijk bekritisieren van iemands lichaam, met als doel de betreffende persoon belachelijk te maken.
Cyberrape	Seksuele daden op internet verrichten met het slachtoffer.
Cyberstalking	Herhaaldelijk lastig vallen van iemand.
Dissing	Online kwaadaardig roddelen met als doel een goede naam te beschadigen.
Doxing	Het online delen van persoonlijke gegevens om een persoon te intimideren.
Flaming	Beledigende, agressieve, bedreigende of vijandige boodschappen op internet versturen.
Grooming	Digitaal kinderlokken.
Happy slapping	Een willekeurige persoon in elkaar slaan, de gebeurtenis filmen en op internet plaatsen.
Identiteitshack	Nepprofielen aanmaken met gestolen vertrouwelijke informatie van privé-accounts.
Laster	Belastend materiaal (kwetsende teksten op internet plaatsen, foto's, filmpjes of roddels via internet verspreiden) op internet plaatsen of via de mobiel, internet of social media versturen.
Sexting	Seksueel getinte berichten zoals foto's of filmpjes online van iemand ongevraagd versturen/verspreiden.
Sextortion	Afpersing met een seksueel getinte foto of video.
Trolling	Iemand provoceren, de reactie filmen en op internet plaatsen.
Virtuele uitsluiting	Iemand of een hele groep personen blokkeren.
Wrist reveal	Stiekem een foto van iemand maken en die online delen met de suggestie dat diegene zichzelf gaat verwonden en mentaal niet sterk is.

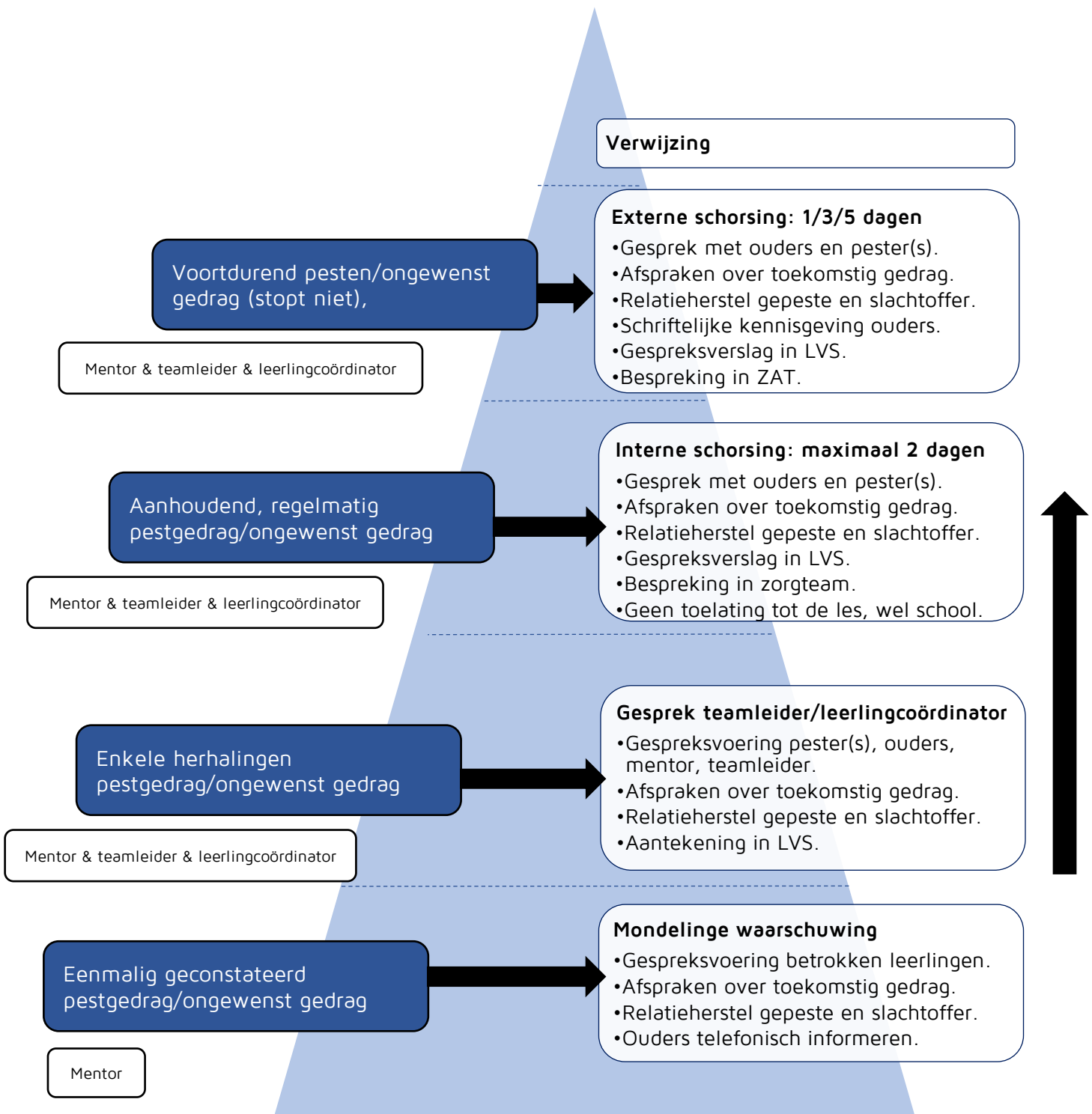
**Voor meer informatie over de veel voorkomende soorten van online pesten, raadpleeg de website stoppestennu.nl.*

Indien sprake is van online pesten:

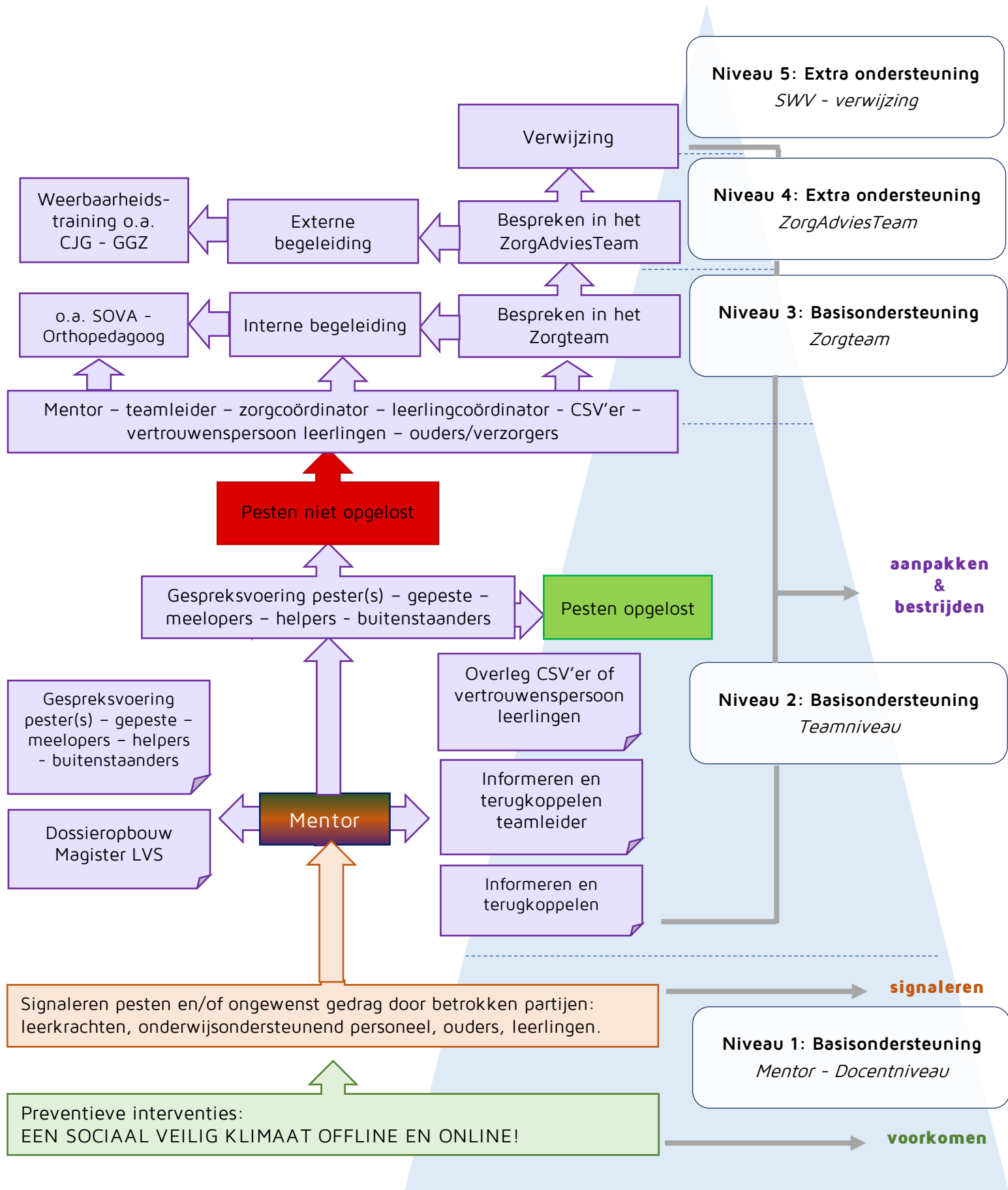
1. Bewaar de berichten en maak screenshots. Verzamel bewijs. Bewaar en/of print gesprekken uit. Hierin kunnen aanwijzingen staan over de afzender.
2. Blokkeer de pester en/of afzender bij het ontvangen van ongewenste berichten en/of afbeeldingen op social media.
3. Probeer de dader op te sporen. Wanneer het niet duidelijk is van wie het nummer of het emailadres is waarvan de berichten verstuurd worden, is het goed om dit uit te zoeken. Vaak kan dit via een IP-adres achterhaald worden van welke computer het bericht verstuurd is (indien het om laptops of het netwerk binnen school gaat). Hiervoor kunnen collega's van de ICT voor worden ingeschakeld.
4. Adviseren en verwijzen ouders en/of verzorgers. Bespreek de mogelijkheden over de maatregelen die thuis genomen kunnen worden en adviseer eventueel aangifte bij de politie.
5. Pesten en online pesten is op zichzelf niet strafbaar. Bepaalde handelingen echter wel. Indien sprake is van stalking, bedreiging, verspreiden van naaktfoto's, aanbrengen van lichamelijk en/of materiële schade kan hiertegen aangifte gedaan worden bij de politie.

6 SANCTIES EN MAATREGELEN

Sint Ursula pakt grensoverschrijdend en ongewenst gedrag aan door de No-Blame aanpak. Deze aanpak werkt volgens een niet straffend model. Blijft het gedrag echter doorgaan en is sprake van extreme pestproblemen dan zal de school gepaste acties, maatregelen en sancties treffen. In de sanctiepiramide wordt afhankelijk van de ernst van het ongewenste gedrag en/of de leerling al eerder in overtreding is geweest een sanctie en/of maatregel genomen.

7 STAPPENPLAN MELDING PESTEN

8 BRUIKBARE ADRESSEN & WEBSITES

Organisatie	Contactgegevens	Doelgroep
	 www.omgaanmetpesten.nl 06-22489927 info@omgaanmetpesten.nl	Leerkrachten, leerlingen en ouders
	 www.gayandschool.nl 030-2856531 info@schoolenveiligheid.nl	Leerkrachten, leerlingen en ouders
	 www.helpwanted.nl 020-2615275 online meldformulier	Leerkrachten, leerlingen en ouders
	 www.kinderrechtswinkel.nl limburg.kjrw.nl 06-31688977 kjrwlimburg@outlook.nl	Leerkrachten, leerlingen en ouders
	 www.mediawijsheid.nl info@mediawijzer.net	Leerkrachten, leerlingen en ouders
	 www.houhetlekkervoorjezelf.nl 088-2080000	Leerkrachten, leerlingen en ouders
	 www.pestweb.nl 0800-2828280 pestweb@schoolenveiligheid.nl	Ouders en leerlingen
	 www.meldknop.nl	Ouders en leerlingen
	 www.veiliginternetten.nl info@veiliginternetten.nl	Ouders en leerlingen
	 www.mindnederland.nl 088-5543222 mail@mindnederland.nl	Ouders en leerlingen
	 www.vraaghetdepolitie.nl 122 Als iedere seconde telt 0900-8844 Geen spoed, wel politie 0800-7000 Meld misdaad anoniem online contactformulier	Ouders en leerlingen
	 www.cjgml.nl 088-43800300 online contactformulier	Ouders en leerlingen
	 www.vvgi.nl 088-4787817 vvginformatiepunt@vigogroep.nl	Leerkrachten, ouders en leerlingen
	 www.synthese.nl 0475-745138 hallo@synthse.nl	Leerkrachten, ouders en leerlingen
	 www.mijnkindonline.nl 0800-3212233 informatie@mijnkind.nl	Leerkrachten en ouders
	 www.kindertelefoon.nl 0800-0432 landelingbureau@kindertelefoon.nl	Leerkrachten en leerlingen

Organisatie	Contactgegevens	Doelgroep
	 www.113.nl 0800-0113 chatten of bellen	Leerkrachten, ouders en leerlingen
	 www.schoolenveiligheid.nl 030-2856616 helpdesk@schoolenveiligheid.nl	Leerkrachten
	 www.oudersonderwijs.nl 0800-5010 vraag@oudersonderwijs.nl	Ouders
	 www.overjekop.nl 0900-1450 vraag@korrelatie.nl	Leerlingen
	 www.meldknop.nl online doorverwijzing online doorverwijzing	Leerlingen
	 www.noblame.nl 070-3605559 mail@noblame.nl niels@zorgcurator.nl	Leerkrachten

BIJLAGE 1 SIGNALEN SLACHTOFFERS EN PESTERS

Signalen van de gepeste/slachtoffers

Algemene kenmerken

- *Psychosomatische klachten*: hoofdpijn, buikpijn, misselijkheid, moeheid, eetproblemen.
- *Psychische klachten*: stil, teruggetrokken, onzeker, angstig, ongelukkig, negatief zelfbeeld, onverwachte stemmingswisselingen.
- *Lichaamstaal*: gespannen, wegstaren, weinig emotie, ongelukkig, hoofd naar voren buigen, schouders laten hangen.

Op school

1. *Primaire signalen*:

- de slachtoffers worden vaak op een gemene manier gepest, bespot, vernederd, bedreigd, gekleineerd en hebben een bijnaam;
- ze worden uitgelachen op een spottende en onvriendelijke manier;
- ze worden fysiek aangepakt (stompen, slaan, duwen, stoten) en kunnen zich hier niet adequaat tegen verweren;
- ze zijn betrokken bij ruzies waarbij ze zich niet kunnen verdedigen;
- hun eigendommen worden beschadigd;
- ze komen eerder dan de les begint of blijven na de les hangen;
- ze vertonen blauwe plekken, verwondingen, schrammen, gescheurde kleding, die niet op een normale manier is opgelopen.

2. *Secundaire signalen*:

- de slachtoffers zijn vaak alleen en worden uitgesloten.
- ze lijken geen vrienden te hebben;
- ze worden als laatste gekozen, bijvoorbeeld bij het vormen van groepjes/niemand wil naast hem/haar zitten;
- ze proberen dicht bij de leerkracht te blijven en kunnen beter omgaan met volwassenen dan met leeftijdsgenoten;
- ze vinden het moeilijk om hardop in de klas te praten en geven een angstige en onzekere indruk;
- ze zien er bang, ongelukkig, neerslachtig en huilerig uit;
- ze vertonen een plotselinge of geleidelijke verslechtering in schoolresultaten;
- ze kunnen onder leeftijdsgenoten moeilijk voor zichzelf opkomen.

Thuis

1. *Primaire signalen*:

- ze komen thuis met gescheurde kleding of bezittingen die stuk zijn;
- ze vertonen verwondingen (blauwe plekken, schrammen,...) en geven hier een omstreden uitleg voor.

2. *Secundaire signalen*:

- ze brengen na school geen leeftijdsgenoten mee naar huis en worden zelden of niet uitgenodigd voor feestjes;
- ze slapen rusteloos, hebben nachtmerries, plassen in bed of huilen in de slaap;
- ze zijn bang om naar school te gaan en fietsen alleen;
- ze hebben vaak lichamelijke klachten: hoofdpijn, buikpijn, slechte eetlust;
- ze kiezen een ongebruikelijke route om naar school/huis te gaan;
- ze verliezen de belangstelling voor schooltaken.

Signalen van de pesters

Algemene kenmerken

- ze zijn fysiek sterker;
- ze hebben grote behoefte te overheersen en hun eigen zin te krijgen;
- ze zijn impulsief, kunnen moeilijk tegenwerking aanvaarden;
- ze zijn vaak tegendraads en opvallend agressief naar volwassenen toe;
- ze worden als stoer aangezien, hebben weinig inlevingsvermogen;
- ze hebben een relatief positief zelfbeeld;
- Ze vertonen opstandig gedrag en hebben een grote mond.

Op school

- de pesters pest op een gemene manier: spotten, intimideren, schoppen, roddelen, dingen stuk maken etc.;
- ze hebben het vooral gemunt op de zwakkere leerlingen en proberen de meelopers op hun hand te krijgen;
- meisjes pesten veelal op een subtielere manier, die veel moeilijker op te sporen valt, bijvoorbeeld roddelen, een vriendin afpakken, uitsluiten.

Thuis

- ze vertellen hoe populair ze op school/bij vrienden zijn;
- ze gaan met een vast groepje om, maar vertelt nooit wat ze samen doen; ouders vermoeden dat het kind een geheim heeft.

In peestsituaties komen ook leerlingen voor die een dubbelrol hebben. Zij zijn pesters, maar tevens slachtoffer: 'bully-victim'. Vaak vertonen deze leerlingen agressief gedrag. Belangrijk is dat het pestgedrag wordt aangepakt, maar dat de leerlingen tevens de zorg krijgen die zij nodig hebben omdat zij tevens slachtoffer zijn.

BIJLAGE 2

NO-BLAME METHODE

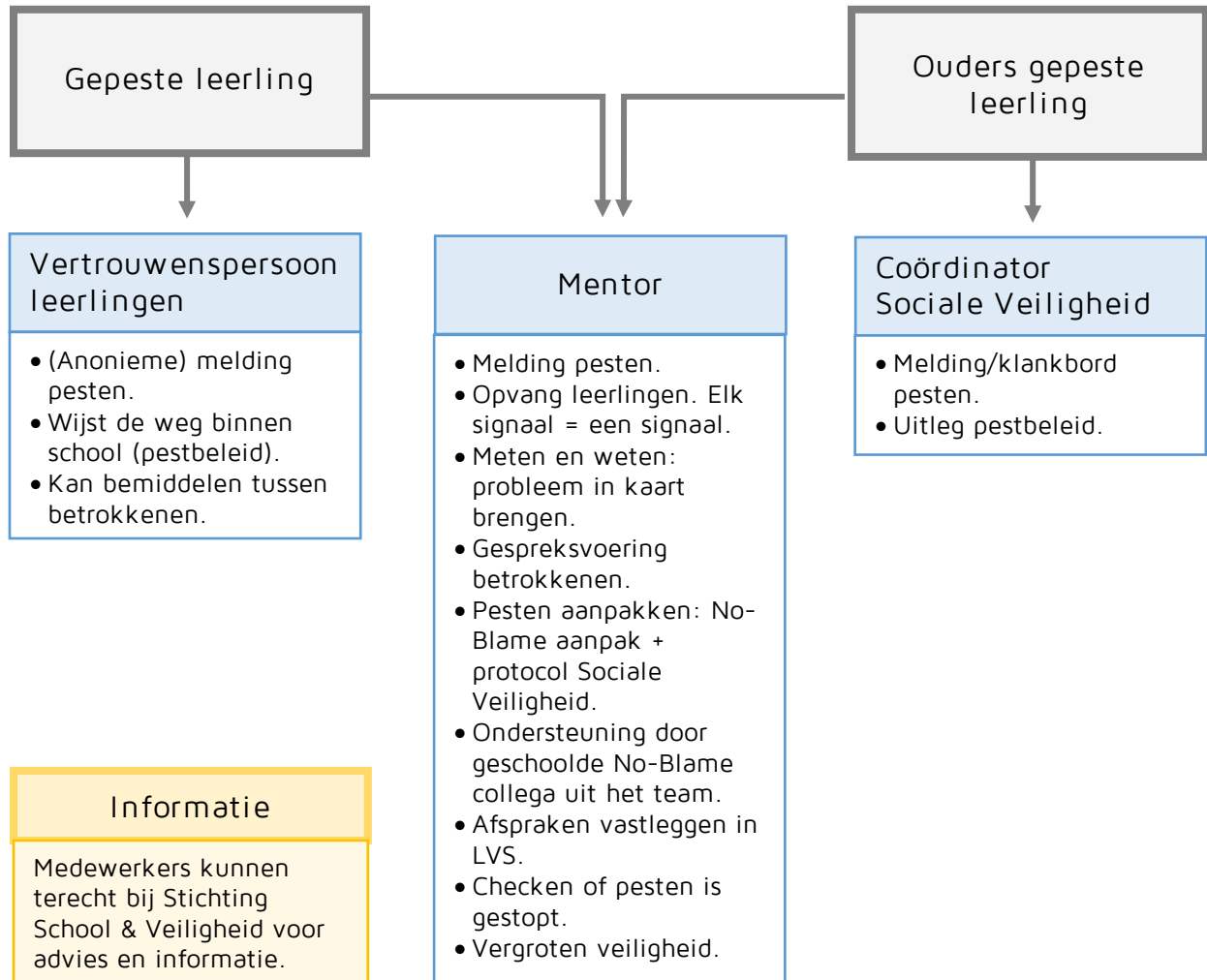
De No-Blame methode is gebaseerd op 7 stappen:

1. **Neem het slachtoffer apart en neem een gesprek**
In dit gesprek wordt het pestprobleem in beeld gebracht. Er wordt gesproken over de gevoelens van het slachtoffer en er wordt vastgesteld of er voor de gepeste leerling sprake is van een last. De gepeste leerling vertelt wie pesten, wanneer gepest wordt, welke leerlingen erbij betrokken zijn (medestanders en omstanders), hoe met de situatie wordt omgegaan etc. Tijdens dit gesprek wordt duidelijk gemaakt dat niemand gestraft wordt, maar dat het pesten moet stoppen. De namen van de leerlingen die in de steungroep deelnemen worden opgeschreven en er wordt afgesproken wat in de klas of aan de groep verteld mag worden.
2. **Gesprek met de betrokken kinderen: steungroep**
De steungroep, pester(s), medestanders en omstanders, wordt samengevoegd. Deze groep bestaat uit ongeveer 6 leerlingen. Belangrijk is dat in de groep leerlingen zitten die sociaal hulpvaardig en betrouwbaar zijn. Zij zorgen voor een sterke groep en hebben positieve groepsinvloed. De positieve kracht van de groepsleden wordt gebruikt om de situatie te verbeteren. De leerlingen in de steungroep worden verantwoordelijk gemaakt voor verandering in het groepsklimaat. Het doel van het gesprek is om ervoor te zorgen dat de gepeste leerling(en) zich beter gaat(n) voelen. De gepeste leerling maakt geen deel uit van deze groep.
3. **Leg het probleem uit en kweek empathie**
De leerkracht maakt in de steungroep het probleem duidelijk uit, zonder dat daarbij straf wordt gegeven of de schuld bij iemand wordt gelegd. Het pestprobleem wordt in de groep besproken waarbij aangegeven wordt dat de andere leerling zich ongelukkig in de groep voelt. Er worden geen details besproken en ook geen schuldige leerlingen aangewezen. Wel wordt de naam van het slachtoffer genoemd.
4. **Deel de verantwoordelijkheid**
De leerkracht vraagt de steungroep om hulp. Elke leerling uit de steungroep denkt erover na hoe hij/zij kan bijdragen aan de oplossing. Elk groepslid moet iets doen en krijgt verantwoordelijkheid om het pestprobleem zelf op te lossen. Een leerling die geen verantwoordelijkheid wilt nemen, verlaat de steungroep.
5. **Vraag naar ideeën van ieder groepslid**
De voorstellen en acties worden met elkaar gedeeld en op papier opgeschreven (eigen dossierlegging). De acties zorgen ervoor dat het slachtoffer zich in de groep beter gaat voelen. De macht van de pester heeft plaats gemaakt voor de macht van de steungroep. Immers de steungroep heeft bij stap 4 de verantwoordelijkheid gekregen om de sfeer in de groep te verbeteren.
6. **Laat het aan de groep over**
De steungroep krijgt de opdracht om in de twee weken die volgen met de voorstellen en acties aan de slag te gaan. De verantwoordelijkheid ligt bij de groep. Over circa twee weken volgt met elk groepslid een individueel gesprek. De datum van dit gesprek wordt niet aangekondigd.
7. **Individuele, korte gesprekken met alle betrokken leerlingen**
Na circa twee weken vindt een gesprek met ieder groepslid van de steungroep en de gepeste leerling plaats. Het gesprek met het slachtoffer vindt als eerste plaats. Hoe ziet he pestprobleem er op dat moment uit en wat was de bijdrage van het groepslid aan de eventuele verandering? Positieve gedragsverandering wordt met positieve feedback beloond.

NB: Indien sprake is van zeer extreme en ernstige pestproblematiek kan de No-Blame methode niet ingezet worden. Het is in een dergelijke situatie niet mogelijk om zonder maatregelen de pestproblematiek aan te pakken.

BIJLAGE 3

PESTEN: WAAR KAN IK TERECHT?

Pesten niet opgelost?

Volg het stappenplan *Melding pesten* in het protocol Sociale Veiligheid.

